

‘Voor samenwerking zijn procesvogels nodig’

De Mark in het buitengebied rond Breda bij hoog water in december 2002.

Sandra Reijnders werkt voor Waterschap Brabantse Delta. Haar taak is het opstellen van beleid en een procesaanpak om gemeenten en waterschap samen te laten werken, bijvoorbeeld voor het opstellen van een Waterplan. ‘Als je het waterbeleid wilt laten landen, is het verstandig om met gemeenten om de tafel te gaan zitten. Daar heb je procesvogels voor nodig zoals ik’, aldus Reijnders.

Tijdens het gesprek blijkt al snel dat Reijnders houdt van kort, duidelijk en concreet. Misschien ook niet zo gek met haar praktische opleiding in Boskoop als achtergrond. Toen Reijnders in 2004 begon bij de afdeling beleid, mocht ze aan de slag met het stedelijk water. Een jaar eerder waren onder meer de Vereniging Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen akkoord gegaan met het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). Het NBW is bedoeld om de problemen van (grond)wateroverlast en regenwaterafvoer op te lossen. In het NBW is afgesproken dat gemeenten en waterschappen beter met elkaar gaan communiceren en duidelijke afspraken maken over de

watgerelateerde ruimtelijke ordening. Als middel hiervoor kunnen gemeenten en waterschap samen een Waterplan of een notitie Gemeentelijke Wateropgave opstellen en vaststellen.

Voorlichting

Slechts 6 van de 21 gemeenten in het werkgebied van het waterschap bleken echter bezig te zijn met het opstellen van zo’n notitie. Het Waterschap Brabantse Delta heeft toen besloten actief gemeenten te gaan benaderen voor het opstellen van een Waterplan. Er is dus bewust gekozen voor samenwerking tussen gemeenten en waterschap. Reijnders kreeg de taak het beleid

en de procesaanpak hiervoor op te stellen. ‘De gemeente heeft hierbij de rol van projectleider, is de trekker van het proces. Het waterschap adviseert en betaalt mee aan de maatregelen, maar we hebben ook voorbeelden en formats aangedragen. De belangrijkste onderdelen van een notitie Gemeentelijke Wateropgave zijn de stedelijke waterproblemen. In de meeste gemeenten hebben we echter alle waterproblemen met oplossingen en acties op een rij gezet. Een onderwerp is bijvoorbeeld de waterkwaliteit. De maatregelen voor het verbeteren van de waterkwaliteit zijn zeer divers. Iedere gemeente kan er zijn eigen beleid in opnemen, bijvoorbeeld hoe om te gaan met het gebruik

van uitlogende materialen. Maar ook ecologie kan een hoofdstuk zijn in het Waterplan, bijvoorbeeld het gezamenlijk inrichten van ecologische verbindingzones.'

Actielijst

'Procesmanagement voor een dergelijke klus is niet iets wat ik in Boskoop heb geleerd', zegt Reijnders. In Boskoop lag de focus meer op het ontwikkelen van vakinhoudelijke kennis en probleemoplossend bezig zijn voor een enkel project. Procesmanagement of multiproject-management kwamen daarbij niet specifiek aan de orde. 'Gelukkig ben ik met individuele coaching hierin begeleid.'

Reijnders legt uit wat een notitie Gemeentelijke Wateropgave bij Brabantse Delta concreet inhoudt: 'Een korte notitie van maximaal 25 pagina's waarin per thema een visie is beschreven voor 2050. Daarbij is vooral een concrete uitwerking gemaakt via ondervonden knelpunten, naar een actielijst met maatregelen. Zo'n actielijst, het Uitvoeringsprogramma Water, heeft pas waarde als het een levend document is, dus jaarlijks ambtelijk wordt bijgewerkt en bestuurlijk wordt gedragen', vertelt ze verder. 'Dit gebeurt elk jaar met elke gemeente in het bestuurlijk overleg. De wethouder van de betreffende gemeente en de portefeuillehouder van het waterschap bespreken dan de maatregelen. Wat is er al gedaan, wat gaat er komend jaar uitgevoerd worden en wat zijn nog discussiepunten.' Inmiddels zijn er 15 van de 21 notities vastgesteld. Een duidelijk bewijs van Reijnders' stelling: 'Als je beleid niet implementeert wordt het genegeerd. Ga met gemeenten om de tafel zitten en zorg dat het beleid

landt', verduidelijkt ze. 'Daar heb je procesvogels voor nodig zoals ik.'

Nu een groot deel van de Waterplannen is vastgesteld, is het voor Reijnders tijd om aan een nieuwe klus te beginnen: het opzetten van retentiefonds. Reijnders: 'Bij stedelijke ontwikkelingen waarbij er een toename is van het verharde oppervlak, eist het waterschap van de initiatiefnemer dat er een infiltratie- en/of retentievoorziening wordt aangelegd. Als er veel kleine ontwikkelingen zijn, kan het gebeuren dat er een versnippering van kleine particuliere retentievoorzieningen ontstaat. Het onderhoud en de controle hierop zijn vrij intensief. Ook is er bij inbreiding vaak geen plaats voor een dergelijke voorziening, zodat er een tekort dreigt. Dat kan bij extreme buien tot wateroverlast leiden, zeker als de voorzieningen niet of slecht worden onderhouden. Het waterschap is dus gebaat bij robuuste systemen.'

Retentiefonds

Om een dergelijk systeem te financieren denkt het waterschap aan het oprichten van een "retentiefonds" waarbij de initiatiefnemers hun retentieverplichting kunnen afkopen door geld in dit fonds te storten. Reijnders is al gestart met een verkenning. 'In Noord-Holland hoorde ik van een "waterbank" naar analogie van een groundbank. Hiermee is wateroverschot en watertekort in balans te brengen.' Verder heeft ze zich verdiept in de risico's van een retentiefonds. Want het is natuurlijk niet de bedoeling dat projectontwikkelaars gemakzuchtig worden en zeggen dat er door de nieuwe bebouwing geen plaats is voor retentie en ze de verplichting gemakkelijk gaan afkopen. Randvoorwaarden zijn dus wenselijk. Een viertal

Hoog water in de Zuidsingel van Breda tijdens hoog water in december 2002. Foto: Waterschap Brabantse Delta.

gemeenten dat kansen ziet op het gebied van retentievoorzieningen, heeft zich aangemeld voor de projectgroep. De gemeenten Rucphen en Breda worden waarschijnlijk de testgemeenten. Waterschap en gemeenten gaan gezamenlijk het proces in om de mogelijkheden te onderzoeken en de randvoorwaarden vast te leggen.

Reijnders tot slot: 'Beleid is geen doel op zich, maar een middel om de afspraken vast te leggen. Samenwerken is een onmisbare factor om het grote geheel in evenwicht te houden.'

Leonie Heutinck
en Lilian van Oosterhoudt

In 1989 studeert **Sandra Reijnders** af in Boskoop aan de Rijkshogeschool voor Tuin- en Landschapsinrichting, richting techniek. Ze gaat aan de slag bij Dienst Landelijk Gebied in West-Brabant, als technisch medewerker en ontwikkelt zich tot projectleider van ruilverkavelingen en herinrichtingen. In 1999 stapt ze over naar het Waterschap Mark en Weerij. Sinds de fusie is ze per 1 januari 2004 als procesmanager van de afdeling beleid vooral betrokken bij het stedelijk waterbeheer.